

2021–2027 METŲ EUROPOS SĄJUNGOS FONDŲ INVESTICIJŲ PAKEITIMO PAGRINDIMAS

TEISINIS PAGRINDAS

2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklių 24 straipsnis, 16 straipsnio 1 punktą ir 94 straipsnis.

PAKEITIMO PAGRINDIMAS:

1. Siūlomo pakeitimo priežastys ir svarba

1. 2021-2027 m. ES fondų investicijų programos 1 prioriteto lėšų perkėlimas į programą „Europos horizontas“

Lietuva, atsižvelgdama į Europos Audito rūmų specialiąją ataskaitą¹, EK pranešimą² kuriuose Valstybės narės raginamos aktyviau išnaudoti sinergijos galimybes tarp ES fondų investicijų programų bei Programos „Europos horizontas“ (toliau – HE), siekia paskatinti mokslinių tyrimų ir inovacijų srities suinteresuotųjų subjektų kuo aktyvesnį bendradarbiavimą tarptautiniu lygiu, pasinaudodama BNR³ 24 str. 1 d. bei 26 str. 1 d. nustatytais galimybėmis, perkeliama dalį Programos Europos regioninės plėtros fondo (toliau – ERPF) lėšų į tiesiogiai valdomą HE. Siūlomas 18,5 mln. EUR (~0,5 proc.) perkėlimas atitinka ERPF reglamento⁴ 4 str. 10 d., t. y. nepažeidžia paramos telkimo reikalavimo pagal temas (bent 25 proc. 1 Politikos tikslui), finansinių įsipareigojimų klimato srities tikslams pasiekti (30 proc. ERPF) ir lyčių lygybei (perkeliama lyčių požiūriu neutralios lėšos) bei Programos intervencijų logikos.

Programos keitimu, šalinant inovacijų sistemos fragmentaciją bei derinant įvairių finansavimo šaltinių sinergiją, sudaromas išbaigtas dalyvavimo galimybių tarptautiniuose projektuose ciklas. Taip siekiama padidinti MTEPI sistemos tarptautiškumą ir paskatinti Lietuvos pareiškėjus aktyviau naudotis HE privalumais bei išplėsti šioje programoje dalyvaujančių ir finansavimą gaunančių pareiškėjų skaičių, kuris vis dar yra labai žemas⁵, t. y. nepaisant to, kad projektai yra įvertinti kokybiškais ir tinkamais finansuoti, tačiau finansavimo negauna dėl HE išteklių stygiaus. 2023 m. kovo mėn. duomenimis, HE jau nefinansuota 17 kokybiškų projektų, kuriems galėjo būti skirtos perkeltos ERPF lėšos (apie 18 mln. Eur).

Lietuvai atsiliekanant nuo Europos regioninio konkurencingumo indekso vidurkio⁶ (198 vieta iš 268), ypatingai svarbu būti matomai, o tai galima padaryti sukūriant kuo palankesnę ekosistemą skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, atvirą mokslą bei partnerystę. Lietuvos verslas siekia būti

¹ [Specialioji ataskaita 23/2022: Programos „Horizontas 2020“ ir Europos struktūrinių ir investicijų fondų sinergija - Išnaudojamos ne visos galimybės](#)

² Europos Komisijos 2022 m. lapkričio 4 d. pranešimas Nr. 2022/C 421/03 Dėl Programos „Europos horizontas“ ir ERPF programų sinergijos

³ 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės.

⁴ [2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(ES\) 2021/1058 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo](#)

⁵ [Horizon Dashboard](#) duomenimis Lietuva užima 23 vietą iš 27 šalių dalyvaujančių šioje programoje (tikrinta 2023-03-06).

⁶ https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/regional-competitiveness_en

konkurencingu tarptautinėje rinkoje, kurti aukštą pridėtinę vertę, o jų integracija į tarptautines inovacijų ekosistemas skatina ir jų pajamų augimą dėl užsakymų tarptautiniu mastu. Sudaryta papildoma galimybė finansuoti HE projektus iš Programos perkeltų lėšų, kurios būtų naudojamos išskirtinai tik Lietuvos pareiškėjams, paskatins juos aktyviau dalyvauti tarptautiniuose projektuose, ugdys gebėjimus įgyvendinti bei koordinuoti EK lygiu pripažintus projektus, didins Lietuvos mokslininkų, tyrėjų ir inovatorių žinomumą bei pripažinimą. Tai prisidės ir prie EBPO rekomendacijos Lietuvai tęsti reformas, skirtas gerinti verslo ir mokslinių tyrimų sektorių bendradarbiavimui inovacijų srityje, žinių perdavimą tam, kad Lietuva galėtų konkuruoti tarptautinėse rinkose ir kurti didesnius inovacinius pajėgumus, o taip pat prie siekio, jog Lietuva 2030 m. pagal suminį inovatyvumo indeksą užimtų 10 vietą.

Siūloma iš Programos 1 prioriteto „Pažangesnė Lietuva“ perkelti 18,5 mln. Eur į Programą „Europos horizontas“.

2. Supaprastintai apmokamos išlaidos

Atsižvelgiant į tai, kad tinkamai pritaikytas supaprastintas išlaidų apmokėjimo būdas reikšmingai mažina Europos Sąjungos investicijų fondų lėšų administravimo našta ne tik visiems valdymo ir kontrolės sistemos dalyviams bei projektų vykdytojams, bet tuo pačiu ir Europos Komisijai, kuri pati skatina valstybes nares kuo plačiau ir intensyviau taikyti įvairius supaprastintus išlaidų apmokėjimo būdus, su šiuo Programos keitimu siūloma tvirtinti šiuos, su supaprastintai apmokamomis išlaidomis susijusius, priedus:

1. Privačių juridinių asmenų ir viešojo valdymo institucijų projektų dalyvių darbo užmokesčio fiksuotieji vieneto įkainiai;
2. Projektą vykdančiojo personalo kasmetinių atostogų fiksuotosios normos;
3. Įgyvendintų privalomų matomumo ir informavimo priemonių apie ES fondų investicijų veiklas fiksuotosios sumos;
4. Projektų dalyvių (bedarbių) neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytų kompetencijų pripažinimo fiksuotasis vieneto įkainis;
5. Projektų dalyvių (bedarbių) dalyvavusių stažuotėje mėnesio išlaidų fiksuotieji vieneto įkainiai;
6. Projektų dalyvių (bedarbių) profesinio mokymo fiksuotieji vieneto įkainiai;
7. Pradedančioje verslą įmonėje dirbančio darbuotojo vieno mėnesio darbo užmokesčio fiksuotasis vieneto įkainis;
8. Privačių juridinių asmenų projektą vykdančio personalo vienos valandos darbo užmokesčio fiksuotieji vieneto įkainiai;
9. Projektų dalyvių (bedarbių) profesinio mokymo pagal pameistrystės formą fiksuotieji vieneto įkainiai;
10. Psichologo (psichoterapeuto) / socialinio darbuotojo / individualios priežiūros personalo (užimtumo specialisto) vienos valandos darbo užmokesčio fiksuotieji vieneto įkainiai.

2. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant Europos Sąjungos tikslų.

Perkeldama dalį Programos lėšų Lietuva prisidėtų prie ES politikos prioriteto – skatinti inovatyvią, pažangią ir tvarią ekonomikos transformaciją, skatinti mokslinius tyrimus ir inovacijas, mažinant ir įveikiant atotrūkį inovacijų srityje (ypač mažiau išsivysčiusiuose ir periferiniuose regionuose), kurie yra vienas iš pagrindinių ES socialinio bei ekonominio klestėjimo ir aplinkos tvarumo užtikrinimo veiksnių.

3. Siūlomo pakeitimo indėlis siekiant numatytų Partnerystės sutarties ir Investicijų programos tikslų ir prioritetų.

Lėšų perkėlimas neturės neigiamos įtakos siekiant numatytą Partnerystės sutarties ir Programos tikslų ir prioritetų, nes perkėlimu bus sudarytos palankesnės sąlygos Lietuvai įsijungti į tarptautinius mokslinius tyrimus, inovacijas bei konkurencingai dalyvauti tarptautinėse MTEPI programose. Perkeltos lėšos prisidės prie Partnerystės sutarties ir Programos tikslų įgyvendinimo. Be to, padės efektyviau įgyvendinti ES Tarybos rekomendacijas dėl nuoseklios mokslo ir verslo bendradarbiavimo sistemos sukūrimo bei inovacijų skatinimo, prisidės prie tarptautinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkių įgyvendinimo, padės efektyviau išnaudoti MSI paslaugas ir jų infrastruktūrą komercinamoms žinioms ir technologijoms kurti.

4. Siūlomo pakeitimo įtaka Investicijų programos stebėsenos rodikliams, jų pasiekimui.

Atitinkamai lėšų perkeliama sumai siūloma keisti Programos 1 prioriteto rodiklius – mažinti 1.1 konkretaus uždavinio „*Plėtoti ir stiprinti mokslinių tyrimų ir inovacinius pajėgumus ir diegti pažangiąsias technologijas*“ ir 1.2 konkretaus uždavinio „*Pasinaudoti skaitmeninio teikiama nauda piliečiams, įmonėms, mokslinių tyrimų organizacijoms ir valdžios institucijoms*“ produkto ir rezultato rodiklių reikšmes.

5. Siūlomo pakeitimo poveikis Investicijų programos finansavimo planui (lėšų paskirstymui pagal Investicijų programos prioritetus), išlaidų pasiskirstymui pagal intervencinių priemonių sritis, finansavimo formas, teritorinį įgyvendinimo mechanizmą ir pagrindinę teritorinę sritį, „Europos socialinio fondo +“, Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo lyčių lygybės matmenis, nustatytas Investicijų programoje.

Siūlomu pakeitimu keisis Veiksmų programos finansavimo plano 1 prioriteto lėšų paskirstymas pagal išlaidų kategorijas.

6. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimui ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės tvirtinamo Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano vykdymui.

Siūlomas pakeitimas turės įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų panaudojimo ir Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų naudojimo plano, patvirtinto LRV nutarimu, vykdymui: bus patikslinta Programos 1 prioriteto bendra vertė ir paskirstymas pagal ministerijas.

7. Siūlomo pakeitimo poveikis Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir lankstumo sumos paskirstymui Investicijų programos prioritetams įgyvendinti.

Siūlomi pakeitimai turės įtakos Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir lankstumo sumos paskirstymui Programos 1 prioriteto įgyvendinti: bus patikslinta Programos 1 prioriteto vertės pagal ministerijas ir peržiūrėtas šio pakeitimo poveikis ES fondų lėšų, nacionalinių lėšų ir lankstumo sumos paskirstymui.

8. Siūlomo pakeitimo poveikio analizė (nurodoma esama situacija, numatomas (-i) pokytis (-čiai) ir tikėtinas jo (jų) poveikis.

Perkeltos 1 prioriteto lėšos bus skirtos tai pačiai sričiai finansuoti ir nepakeis Lietuvos projektams Europos Komisijos skiriamo finansavimo, o jį papildys: geriausiai balais įvertinti projektai bus finansuojami iš EH lėšų ir papildomai iš Programos perkeltų lėšų, kurios sudarys galimybę įgyvendinti didesnę skaičių projektų. Taip pat dėl perkeltų lėšų dar daugiau Lietuvos pareiškėjų įgis dalyvavimo EH patirties, kadangi projektai bus administruojami pagal EH taisykles.

Taip pat bus tausojami žmogiškieji ir administraciniai ištekliai: HE pareiškėjams nereikėtų iš naujo teikti paraiškų, o projektus administruos EK.

Paminėtina, kad lėšų perkėlimas į HE neapribos galimybių pareiškėjams, kurių projektai gavo HE pažangumo ženklą, pretenduoti į finansavimą pagal Programą, jei atitiks pagrindinius Programos reikalavimus (reikiamas sąlygas ir kt.). Akcentuotina, kad perkeltų lėšų į HE nepanaudojimo rizika yra minimali, nes perkėlimo suma nustatyta remiantis absorbciniais pajėgumais, potencialių pareiškėjų apklausa, o nepanaudotas lėšas pagal Europos Komisijos nustatytą tvarką ir terminus galima susigrąžinti į Programą. Taigi, perkėlimu prisidedama prie holistinio požiūrio į inovacijų skatinimą ir kritinės investicijų masės sukonzentravimo bei tvaraus, tolygaus ir nepertraukiamo finansavimo srauto užtikrinimo.